

novoměstský kurýr

11/2015

ČLÁNKY - INFORMACE - AKTUALITY - NÁZORY- FOTOGRAFIE

Pohled na Běstvinu od Chlístova... Foto: J.B.

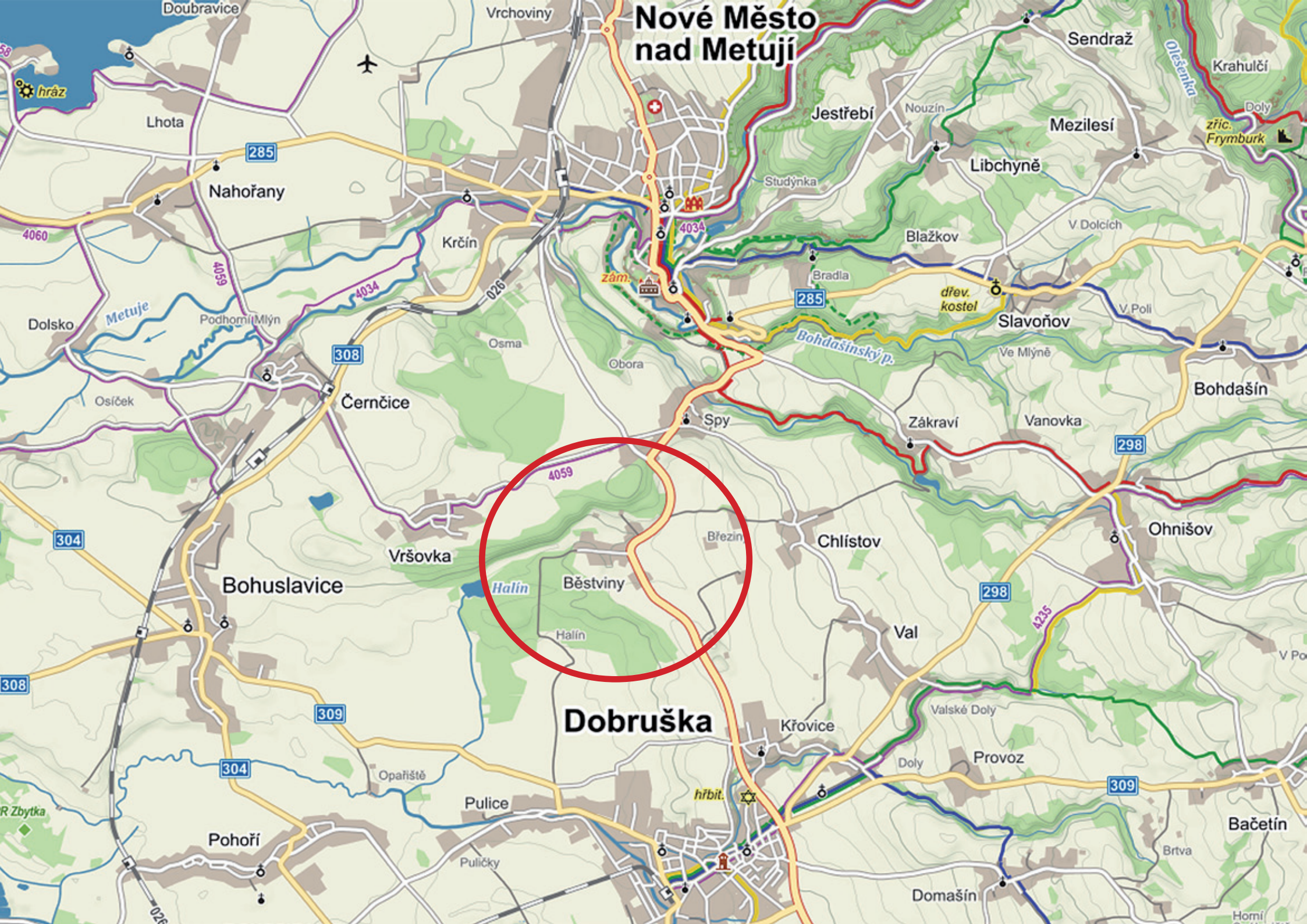
www.novomestskykuryr.info

OBSAH:

MAPA REGIONU
OBCE S VAZBOU NA NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ
BĚSTVINY - CO O SOBĚ NAPSALI V ROCE 1939
INFORMACE O OBCI BĚSTVINY Z INTERNETU

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ
FOTO Z BĚSTVIN
POHLEDY Z MĚSTA
OD KLADSKÉHO POMEZÍ

AKTUALITA
VTIPY NA ZÁVĚR
ŽERTOVNÉ OBRÁZKY
FOTO NA ZADNÍM LISTU

Nové Město nad Metují

Dobruška

Halín

Běstviny

Bohuslavice

Pohoří

Pulice

Křovice

Provoz

Nahořany

Krčín

Jestřebí

Mezilesí

Libchyně

Slavoňov

Bohdašín

Zákraví

Vanovka

Ohnišov

Chlístov

Vršovka

Březín

Lhota

Dolsko

Metuje

Podhorní Mlýn

Osma

Obora

Bradla

Blažkov

V Dolcích

V Polí

Ve Mlýně

Krahulčí

Dolý

zříc. Frymburk

Sendraž

Olešanka

Doubravice

Vrchoviny

hráz

4060

4059

308

304

4059

298

4235

298

308

309

304

309

R Zbytka

026

hřbit.

Bačetín

Domašín

Brtna

Horní

Obce s vazbou na Nové Město nad Metují

Obec	obce ORP	hist. okres	obce DSO	číslo Nov. kur.
Bačetín				5/2015
Běstvíny				11/2015
Bílý Újezd				
Blažkov				3/2014
Bohdašín				2/2015
Bohuslavice				6/2014
Bolehošť				
Borová				
Byzhradec				
Bystré				4/2015
Čánka				
Černčice				4/2014
Česká Čermná				
České Mezíříčí				
Dlouhé-Rzy				
Dobré				
Dobruška				
Dobřany				7/2015
Domašín				
Domkov				9/2014
Hlinné				
Houdkovice				
Chlístov				10/2015
Janov				3/2015
Jestřebí				9/2013
Jílovice				
Kláster nad Dědinou				
Křčín (dnes souč. N.M.n.M.)				
Králova Lhota				
Křivice				
Křovice				
Ledce				
Lhota - Doubravice				7/2014

Libchyně				1/2014
Mělčany				
Městec nad Dědinou				
Městec				7/2014
Mezileší				2/2014
Nahořany				7/2014
Nedvězí				
Nové Město nad Metují				12/2013, 14
Nový Hrádek				
Očelice				
Ohnišov				1/2015
Olešnice v Orl. horách				8/2015
Opočno				
Osečnice				
Podbřeží (Skalka)				
Pohoří				
Provodov-Šonov				9/2014
Provoz				9/2015
Přibyslav				11/2013
Pulice				
Rohenice				
Semechnice				
Sendraž				10/2013
Slavětín nad Metují				8/2014
Slavoňov				3/2014
Sněžné				6/2015
Spy, (dnes součást N.M.n.M.)				11/2014
Studnice				
Šeřeč				9/2014
Václavice				9/2014
Val				9/2015
Vrchoviny, (dnes souč. N.M.n.M.)				10/2014
Vršovka				5/2014
Vysokov				
Vysoký Újezd				
Zákraví				1/2015

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ obec, která byla okresním městem

Nové Město nad Metují bylo okresním městem. V čísle 2/2015 tohoto provedení „Novoměstského kurýra“ jsem uveřejnil mapu okresu Nové Město nad Metují z roku 1938. Které obce novoměstský okres tehdy zahrnoval, vyplývá z této mapy.

Seznam, který jsem uveřejnil ve vedlejší tabulce původně vycházel z knihy „Nové Město nad Metují a jeho kraj“, která vyšla na začátku roku 1940. Tam přispěla řada obcí popisem své obce.

Ukázalo se, že to nejsou všechny obce tehdejšího novoměstského okresu - viz mapa v čísle 2/2015.

A tak pokud se návštěvou dostanu k obci, která dosud ve vedlejší tabulce není, doplním ji tam. Tak snad budou zkompletovány obce novoměstského okresu a jejich dnešní podoba.

Dnes také existuje tzv. „Dobrovolný svazek obcí“ - obce DSO. Webové stránky tohoto sdružení najdete na adrese:

<http://novomestskonadmetuji.cz>

Tyto obce jsem také zařadil do mého seznamu obcí.

Ve vedlejší tabulce jsem také označil obce, které spadají pod současné Nové Město nad Metují vzhledem ke skutečnosti, že Nové Město nad Metují je obcí s tzv. „rozšířenou působností“ - obce s označením ORP. Tyto obce jsem už navštívil.

V jednotlivých číslech měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se budu věnovat obcím, které jsou ve vedlejší tabulce. Některé jsem už uvedl v předcházejících číslech, takže k těm se už nebudu vracet. V tabulce najdete, ve kterém čísle měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se o příslušné obci píše. Obce budou volit namátkově dle mé nálady, kam se mi bude chtít právě jet. Pokračuji obcí Běstvíny.

Jindřich Buchal.

BĚSTVINY

Co o sobě napsali v roce 1939 v knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“:

Vzijme se na chvíli do 15. století, do doby, kdy Čechy spravoval jeden z nejlepších našich panovníků, král Jiří z Poděbrad. Tenkrát asi na místě, kde se nyní červenají střechy obce Běstvin, stál veliký dvůr se 4 usedlostmi, patřícími pod panství frymburské.

Roku 1596 koupila dvůr obec Dobruška od bratří Viléma a Křištofa Jaroslava Trčky se všemi lukami, pastvinami a ku-

sem lesa za 20.000 kop grošů českých. Když však byl za třicetileté války dvůr Běstvin vyloupen a připraven o všechny majetky a Dobruška zatažena do nesmírných dluhů, dostal se dvůr do vlastnictví pí. Magdaleny Neumanové z Újezda. Po smrti jejího manžela Andreáše Neumana ujali se správy dvora jeho synové Adam, Jan a Jindřich, od nichž jej koupila vdova Zuzana Biragová, po druhé provdaná za hraběcího štolmistra Jana Novického.

Roku 1670 byl dvůr rozdělen na tři části a konečně r. 1808 i tyto jednotlivé dvorce byly roztrhány. Pomalu rok po roce přirůstal počet chaloupek okolo Běstvin a zároveň rostl počet obyvatelů.

Nynější obec Běstvin leží na okresní silnici as 3/4 hod. na severozápad od Dobrušky, obklopena se tří stran lesem Halínem. Tento les, v němž se skrývá pradávne pohanské pohřebiště, jest majetkem panství opočenského, v katastru obce Běstvin.

Obec s osadou Březiny má 158 obyvatel a 39 obytných budov. Některé části obce nazývají se od pradávna zvláštními místními jmény, jako Vrbinka a Klučina.

O úspory běstvinských občanů se pečlivě stará Kámpelíkova záložna obce Běstvin, založená r. 1910. R. 1925 založen byl Sbor dobrovolných hasičů. R. 1933 provedena byla elektrisace obce městysem Krčínem.

Josef Uhlíř, kronikář.

INFORMACE Z INTERNETU O OBCI BĚSTVINY

Jak napovídá již jméno, jsou Běstviny obcí velmi starou. Její jméno v sobě obsahuje slovo „běs“, což značí tajemného nečistého ducha, člověku nebezpečného. Naznačuje tedy, že počátky obce sahají až do dob předkřesťanských. Obec i přilehlý les Halín se poprvé připomínají 28. června 1361 v nadační listině dobrušského kostela, vydané pány Mutinou a Sezemou z Dobrušky. V Běstvinách je bývalý dvůr, který 15. dubna 1596 koupilo město od své vrchnosti Viléma a Křištofa Jaroslava Trčků z Lípy, kteří se zadlužili stavbou opočenského zámku. Ale válkami ochuzení měšťané jej byli 30. listopadu 1623 nuceni prodat rytíři Andreáši Nejmanovi z Ryglíc. Jeho synové drželi běstvinský dvůr do 3. července 1651, kdy objekt prodali

Rudolfu hraběti Colloredovi z Wallsee a jako evangelíci se vystěhovali ze země.

Na návsi najdeme obecní zvoničku, zřízenou v roce 1892. V obci je také několik objektů lidové zděné architektury a kamenných plastik a křížů.

V lese Halíně, při kraji od Běstvin, je mohylové pohřebiště z doby bronzové. V místě, nazývaném U Tří dubů vyvěrá pramen, jehož léčivé účinky byly 10. října 1845 komisionálně prozkoumány a ověřeny.

V posledních letech byl v obci vybudován velmi pěkný společenský areál a celá obec je velmi pěkně upravena především díky aktivitě místních obyvatel. Je zde i čilý kulturní a společenský život, především zásluhou místního sboru dobrovolných hasičů.

Součástí Běstvin je osada Březiny. Nejstarší zmínka o ní pochází z roku 1588. Patřila k opočenskému panství a v roce 1849 se stala součástí Běstvin. Společně s nimi je od 1. dubna 1960 sloučena s městem Dobruškou.

Zpráva ze stránek obce Dobruška.

Běstvin (německy Biestwin) je malá vesnice, část města Dobruška v okrese Rychnov nad Kněžnou. Nachází se asi 3,5 km na sever od Dobrušky. Prochází zde silnice I/14. V roce 2009 zde bylo evidováno 36 adres. V roce 2001 zde trvale žilo 64 obyvatel.

Běstvin je také název katastrálního území o rozloze 3,65 km²

Zpráva z Wikipedie.

Běstvin jsou pozoruhodné mnoha pověstmi i zachovalou architekturou

Na obci Běstvin, která je dnes součástí Dobrušky, zaujme už její název. Slovo „běs“ totiž rozhodně evokuje něco strašidelného. „Běstvin jsou obcí velmi starou. Její jméno v sobě obsahuje slovo „běs“, což značí tajemného nečistého ducha, člověku nebezpečného. Naznačuje tedy, že počátky obce sahají až do dob předkřesťanských,“ praví se na stránkách města Dobrušky.

V písemných pramenech je ves poprvé zmiňována v roce 1361, a to v nadační listině dobrušského kostela. „V Běstvi-

nách je bývalý dvůr, který 15. dubna 1596 koupilo město od své vrchnosti Viléma a Křištofa Jaroslava Trčků z Lípy, kteří se zadlužili stavbou opočenského zámku. Ale válkami ochuzení měšťané jej byli 30. listopadu 1623 nuceni prodat rytíři Andreáši Nejmanovi z Ryglíc. Jeho synové drželi běstvinský dvůr do 3. července 1651, kdy objekt prodali Rudolfu hraběti Colloredovi z Wallsee a jako evangelíci se vystěhovali ze země,“ píše se rovněž na informační tabuli v obci.

Ta si své záležitosti po mnoho let spravovala sama, ale v roce 1960 byla připojena k sousední Dobrušce. Toto vyústění bylo pravděpodobně nevyhnutelné. Od konce 19. století je totiž patrný výrazný úbytek obyvatel. Zatímco ještě v roce 1890 jich zde žilo 206, v roce 1930 to bylo již jen 157. Tento trend pokračoval i po druhé světové válce, takže v časech svého připojení k Dobrušce minul údaj o počtu obyvatel magicou stovku. Dnes zde trvale žije okolo šedesáti lidí.

Kulturu táhnou hlavně hasiči

Ti se však stále věnují kulturnímu životu, v čemž jim pomáhá společenský areál. „Sbor dobrovolných hasičů v Běstvinách je velice aktivní a s vedením města je v těsném kontaktu. Navíc se každoročně podílejí na zajištění programu pro krajany, kteří se v létě v Dobrušce zdokonalují v českém jazyce,“ uvedl Petr Tojnar, starosta Dobrušky. Ta ve své místní části v minulých letech zrekonstruovala kulturní areál. Nákladem půl druhého milionu korun vyrostlo nové sociální zařízení. Došlo také k opravě dvou silnic vedoucích do obce. Ve střednědobém horizontu zde radnice již nic neplánuje. Soukromý investor zde ale zamýšlí novou výstavbu. Ta si bude muset najít své místo vedle mnoha zachovalých ukázek lidové architektury. Vedle mnoha usedlostí zdobí ves také malá zvonička z roku 1892.

Les je prý plný strašidel

Lákadlem pro návštěvníky odjinud by měl být i les Halín, který ves obklopuje prakticky ze tří stran. S tímto kouskem přírody je spojována řada pověstí. „Halín je les naplněný kouzly a tajemstvími. Poletuje jím ohnivý muž, neboli žavák, aniž by přitom zapálil jedinou větvičku, jediné stébélko suché trávy na některém z četných lesních palouků. V noci zde poblíkávají bludičky, lákající svým světlem nezkušeného chodce do bahnitých močálů. Nad nimi víří v omamujícím reji vodní panenky, zatímco opodál tančí jejich družky, lesní víly. Neopatrný poutník může upadnout i do osidel divoženek, nebo překročit

bludný kořen a dlouhé hodiny hledat cestu, která by ho vyvedla z lesa ven. V lesním jezírku žije i vodník. Je to však starý mrzout, kterého lidé nezajímají, a tak se jim raději vyhýbá,“ píše ve své publikaci věnované pověstem Orlických hor a jejich podhůří Jiří Mach, ředitel dobroušského vlastivědného muzea.

Hvozd je však pozoruhodný i pro ty, kterým je svět nadpřirozených bytostí na hony vzdálen. V lese Halíně se totiž nachází mohylové pohřebiště z doby bronzové. Navíc je zde i pramen, jehož léčivé účinky byly úředně potvrzeny již v polovině devatenáctého století.

Zdroj internet – Orlický týdeník.

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ

Běstviny jsou nenápadná vesnička u silnice z Nového Města nad Metují do Dobrušky. Patří už do okresu Rychnov nad Kněžnou a z hlediska správy je připojena k Dobrušce.

Mnohokrát jsem jel po té hlavní silnici a vždy jsem si myslel, že Běstviny jsou jen pár roztroušených domků u hlavní silnice a po okolních loukách. Ale není to pravda. Běstviny jsou plnohodnotnou vesnicí, i když malé velikosti.

A jsou vesnicí starobyloou - viz první zmínka v roce 1361.

Co vesnici dělá zajímavou? Tak například její umístění. Zalesněná stráň, která se táhne na severní straně obce od Spů za Vršovku až nad Bohuslavice. Pod strání teče potok Halín, který napájí rybník Halín a ten se nachází v lese Halín. Běstviny jsou v přiměřené vzdálenosti od paty strání pěkně oddělené malebnými loukami, kde je několik roztroušených usedlostí.

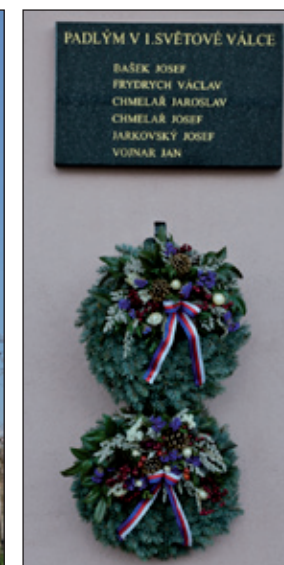
Ve vsi jsem se potkal s příjemným starousedlíkem, který mi ochotně vysvětlil, kudy se dostanu k mohylovému pohřebišti v lese Halín. Ale neměl jsem moc času a tak jsem pohřebiště nenašel - musím tam udělat samostatnou výpravu i k tomu rybníku. Také vyfotit celkový pohled na vesnici je zřejmě možné z té výše popisované strání - takže tam také někdy ještě zajdu. Nejlépe z cesty od Spů k Vršovce. Na titulní stranu tohoto Kurýra jsem použil starší fotku focenou od Chlístova.

Už mě ani nepřekvapilo, že domy jsou pěkně upravené, v obci je hasičská zbrojnice, osvěžovna ve víceúčelovém hasičském zařízení, starobylé stromy ale i několik podnikatelských subjektů.

Odhaduji, že rozvoj obce bude pokračovat a že se zastaví pokles obyvatel, má k tomu dobré předpoklady.

Jindřich Buchal.

FOTO Z BĚSTVIN

Fotografie z procházky po obci Běstviny a jejím okolí.

*Pěkná usedlost pod cestou do Halína.
Jistě starobylý dům ve vesnici.*

*Rybniček uprostřed vesnice.
Pohled na hlavní třídu v Běštvínách.*

Louky a domky roztroušené pod strání, pěkně s pohledem na jih.
Běstvíny - střed vesnice.

POHLEDY Z MĚSTA - VÁNOČNÍ VÝZDOBA NASTUPUJE

OD KLADSKÉHO POMEZÍ V Náchodě za války r. 1866.

Dne 26. června o 6. hodině odpoledne objevily se v Náchodě přední stráž rakouské se zprávou, že pruské vojsko táhne po Kladské silnici k městu. Na silnici této při hranici zemské stála dvě rakouská děla. Z nich vystřeleno bylo proti pruskému předvoji a hned nato odpověděno bylo z děl pruských s návrší nad Slaným. Zasažen odštěpkem granátu, padl tu první voják rakouský, desátník Souček.

Rakouští dělostřelci nato ustoupili do Náchoda, odkud prchla pak rakouská posádka, sestávající z půl setniny pěchoty, dvou eskadron kyrysníků a jednoho oddílu husarů.

Když pruské vojsko postoupilo k celnici, zničilo nejprve celní mýto a pak zpusťovalo domek, a co v něm bylo cenného, odvezlo.

K 8. hodině pruská baterie nad Slaným vystřelila čtyři granáty na náhodský zámek, které vůbec na něj nedopadly. Téměř v téže době přišli do zámku dva prusští vojáci s důstojníkem a tázali se knížecího vrch. inspektora šl. Campe, jsou-li v zámku rakouští vojáci. Když se nřesvědčili, že tu nejsou, vzdálili se. Po nich přitáhla setnina pruského vojska a obsadila zámek a zvláště jeho věž.

Mezitím předvoj 5. pruského vojenského sboru vtáhl do Náchoda. Velitel jeho, gen er alma jor Lowenfeld, jemuž vstříc vyšli starosta Rokoš a městská rada, poručil, aby ihned otevřeny byly dveře všech domů, osvětlena okna a opatřena sláma pro ležení na náměstí. V téže době jeden pruský důstojník dal násilně otevřít dveře trafiky Grosové-Hofingrové a rozdal z ní asi 2000 cigaret mezi vojáky. Nájemci mýta na silnici při zemské hranici vypáčeny byly dveře, okna rozbita a nábytek zničen.

Dne 27. června o 4. hodině ranní táhl Náchodem 5. armádní sbor pod generálem Steinmetzem k Vysokovu. Tu narazil na dvě rakouské brigády. K 11. hodině dopůldne pruská jízda ustoupila k Náchodu. K polednímu došlo k novému boji. Rakouské vojsko bylo poraženo. Do Náchoda z bitvy u Vysokova dopraveno bylo dvě děla, dvě standarty, prapor pluku Deutschmeistrů, na 2000 raněných a zajatí. V zámku zařízena byla vojenská nemocnice.

Téhož dne Prusáci zle řádili v Náchodě. V trafice Grosové-Hofingrové sebrali zásoby tabáku a doutníků. Když ze strachu

před nimi utekla na zámek, rozbili dveře a regály, a odnesli, co ze zásoby tabáku ještě zbylo. Kolky dílem ukradli, dílem do bláta rozšlapali. Podobně Prusáci řádili 27. června v domě Ant. Remeše (čp. 20) v jeho obchodě, též v obchodě Gustava Aroma (čp. 26), Jana Ferd. Tichého, Morice Kuřáka (čp. 75), Míchala Tichého a hrnčíře Hejdy (čp. 53). V zámku poručil adjutant hlavního stanu korunního prince pruského Bedřicha, sv. pán Malzahn, vrch. inspektoru prince a 20 osob. Za jeho nepřítomnosti, přišli v ustanovenou hodinu prusští důstojníci a připravené jídlo snědli. Když po jejich odchodu se, vrátil a o omylu, který se stal, zvěděl, hrozně zuřil, tloukl čepicí kuchařky v kuchyni, vrch. inspektoru nadával a ohrožoval jej vytasenou šavlí. K jeho rozkazu musila pod trestem 1600 zl. do 5. hodiny odpo. připravena býti nová hositina. Mnoho vytrpěli i jiní obyvatelé náhodští.

Prusáci naučili se též po česku nadávati „české potvory“ a jeden pruský lékař prohlásil, že by všickni Češi měli býti pověšeni.

Generál pěchoty Karel ze Stelnmetzu, velitel V. prus sboru arm.

v rukách dvou důstojníků, kteří uprostřed pruského vojska na voze seděli. Přiveden k generálu Mutiušovi, vyprávěl mu o tom a popsal i podrobně prapor. V přítomnosti děkana Jos. Macha a dvou svědků musil svou výpověď přísězně potvrditi. Náhodou v Náchodě přítomný starosta hronovský Antonín Fuchs ujistil, že podobný prapor právě večer 27. června viděl v rukou korunního pruského prince, který v Hronově přenocoval.

Dne 30. června skončil Náchodem průchod 5. a 6. armádního sboru pruského a město dostalo stálou pruskou posádku.

Procházející vojsko a nemocné muselo obyvatelstvo až do 30. srpna vydržovat!

Dne 5. července ráno o 6. hodině byli starosta Rokoš, pošt-mistr šl. Ottenfeld, lékárník V. Seidl a advokát dr. Fr. Gulden pruským důstojníkem a vojenskou stráží odvedeni k veliteli města majoru sv. pánu Huntovi. Ten s nimi sdělil, že velitelství pruské armády zvědělo, že se měšťanstvo náhodské zabývá úmyslem osvobodit rakouské raněné a spolu že občanstvo obviňuje, že náležitou péči pruským raněným nevěnuje. Proto městu Náchodu ukládá kontribuci 1000 tolarů. Částka ta musí býti do 24 hodin zaplacená. Až do jejího zaplacení předvolaní pánové zůstanou jako rukojmí ve vazbě a nebude-li kontribuce zaplacená v ustanovené lhůtě, budou zastřeleni. Nato byli zavřeni do místnosti sklepu podobné a ke dveřím postaveny dvě stráže s nabitými puškami. Dlouho vyjednávalo bylo s majorem Huntem, neboť částka 1000 tolarů v Náchodě, opuštěném většinou obyvatelstva, nedala se sehnati. Docílilo se pouze toho, že nové lhůty k zaplacení kontribuce byly povoleny. Konečně částka 1000 tolarů přece nějak byla opatřena a uvěznění byli na svobodu puštěni.

Dne 2. září zrušena byla pruská pošta a telegraf. V následujících dnech opustila Náchod i pruská posádka.*)

L. Domečka.

*) K vypsání toho, co se dělo v Náchodě za války r. 1866 použito bylo spisu „Geschichte der preussischen Invasion und Okkupation in Böhmen in Jahre 1866“, vydaného v Praze r. 1867 nákladem redakce časopisu „Politik“.

ZE VZPOMÍNEK ANT. NOVÁKA z Černčic.

Když děla „Na Brance“ a u České Skalice umlkla, pominul v našem kraji první bezhlavý strach z Prusáků a z války. Soušedé černčičtí vraceli se z dobrovolného válečného vyhnanství a těšili se, že válku šťastně přečkali. Jinde nebylo o mnoho jinak.

Mně bylo tenkrát necelých 16 let. Jaký div, že hořel jsem touhou spatřiti bojiště. Spěchal jsem proto jednoho dne záhy zrána se svými kamarády na Václavice. Už za Vrchovinami uviděl jsem stopy, kudy válka se brala. Ojedinelé mrtvoly vojá-

Pomník prvního padlého — desátníka Fr. Součka u běloveské celnice. (Foto M. Dvořáček, žák 1. roč. měšť. šk.)

ků i koní, převržené vozy, odhozené pušky, zlomené píky i meče ležely na polích i cestách a čím více blížili jsme se k Václavicům, tím strašnější byl pohled.

Mnoho lidí chodilo už po bojišti. Jedny přivedla sem zvědavost právě tak, jako nás, druhí přišli sem z útrpnosti pomoci raněným a umírajícím, a ti ostatní hledali tu své bohatství. Na vlastní oči viděl jsem starce jakéhos, který na ruby obracel a vybíral kapsy jednoho mrtvého důstojníka, a který zabitému jeho koni uřezal celý jeho postroj ze žlutého řemení.

A takových lidí bylo mnoho. O jednom šonovském - či provodovském sousedu, kterého nechci jmenovat, vyprávělo se, že válka nadělila mu plný věrtele stříbrných i zlatých kapesních hodinek a o mnoho jiných lidech dodnes se vypravuje, že svoje bohatství hledali a našli - na bojišti.

Odnést si něco s bojiště na památku nepokládalo se tenkrát za žádný hřích. Lidé na bojišti při každém kroku klopýtali o něco: tu o trumpetu, tam o buben, onde o šavli, jinde o dělové kotule - a proto nebylo jediného člověka, který by opouštěl tato smutná místa s prázdnými rukama. Jaký tedy div, že i já nebyl z jiných! Když jsem jednou na své válečné obchůzce v Doubravici přišel k chalupě, kde bylo celé skladiště věcí, sesbíraných na bojišti, vybral jsem si z nich buben, píku, hulánskou čáku a odnášel si je domů. Za Lhotou zahrál jsem si na „tambora“. Buben na řemeni soupl jsem pěkně před sebe, popadnu paličky a spustím do kroku. Jenže dlouho jsem nemaširoval. Zastavil mě jakýsi muž - a odkud to prý nesu? Pověděl jsem mu pravdu. Jaké bylo však mé udivení, když neznámý sebral mi výzbroj a s několika pohlavky poslal mne dále. Musil jsem konečně býti rád, že to se mnou nedopadlo jako se sousedem Křížem. Toho s jeho dcerou chytily vojáci při jakémisi „paběrkování“ až kdesi u Holohlav a bez dlouhých řečí položili oba přes mez a naložili každému po padesáti ranách holí.

Jezdecký obelisk u Vysokova.

Radost, že válka byla už šťastně přečkována, byla tenkrát trochu předčasná. Pravda: řadové pruské vojsko přešlo už našim krajem a hnalo se dále na jih. Ale za ním přišla pruská domobrana a spížovala. Některým vesnicím předpisovány byly dodávky píce, slámy a obilí, kterých rolníci přede žněmi naprosto nemohli dodat. Prusaři vymáhali je násilím: pokutami a jinými tresty nutili lid k poslušnosti. To dráždilo naši krev a v srdci rostla nám nenávisť proti „Burgušům“, kteří v naší krajině nepěkně byli zapsáni ještě z válek předešlých. Ba počaly se šířit zprávy, že rekvírující oddíly nejsou vlastně žádní prušští vojáci, nýbrž do vojenských šatů přestrojení němečtí dobrodruhové, kteří využívají válečného zmatku ku svému špinavému řemeslu.

Proto povstal náš lid k obraně. Jednotlivci ozbrojovali se, čím se dalo (tenkrát o pušku nebo šavli nebylo nouze),

Pohled na bojiště „Na Brance“ ze Šibeničního vrchu.

na vhodných místech stavěly se stráže, aby udržovaly spojení s okolními obcemi a blížili-li se nepřítel, střelbou, zvoněním nebo zapalováním strážních ohňů dávala se zpráva celému okolí o blížícím se nebezpečí. Ozbrojený lid sbíhal se ze všech stran a stavěl se Prusačkům na odpor.

U nás v Černčicích stály stráže na Valáškově kopci, „Na hranicích“ a na věži, ale nepřítel se nedočkal. Sice blížil se k Černčicům jednou pruský jezdec po lukách od Krčina, ale stráž stojící na Hranicích ho postřelila a zahnila na útěk.

Hlavním vůdcem této občanské obrany proti Prusům v našem kraji byl Jan Voborník ze Lhoty u Nahořan. Byl 24 roky stár, hostinským a jako pytlák výborným střelcem.

Neměli Prusové zavilejšího a odvážnějšího nepřítele nad něho. Stopoval je, kam se hnuli, prozrazoval jejich postavení, a kde mohl, škodil jím, jak se dalo. Už za bitvy o Branku zúčastnil se činně boje a vydal svědectví o své odvaze: za hus-tého deště pruských střel odnáší zraněného kamaráda - vojáka Žďárka z první bitevní linie do bezpečí. Krátce na to pomáhá vysvoboditi rakouské zajatce

z pruského zajetí a jindy zase s hrstkou „svého vojska“ zaútočil na Českou Skalici a poplašil tamní pruskou posádku tak, že město rychle opustila v domnění, že výpad proti ní činí posádka z Josefova.

Tyto jeho odvážné kousky naplnily moji mladou duši obdivem a roznítily v ní touhu po dobrodružstvích, neboť já, právě tak jako většina našeho lidu, hořel jsem žádostí spláceti Prusačkům rovné rovným. Mým jediným přáním tehdy bylo, dostati se pod „komando“ V oborníkovo a bojovati proti Prusům.

Ta druhá moje žádost splněna byla dříve, nežli jsem se nadál. Stráž stojící „Na hranicích“ přinesla z nenadání rozkaz: „Do Krčina, Prusaři tam rabují!“ Popadl jsem motyku (jiné zbraně jsem po ruce neměl) a pádím s ostatními černčickými obránci přes Metuji ke Krčinu.

U Luštince veleno „stát“! Odtud vidíme 7 pruských vozů zahýbatí k Vrchovinám. „Ujedou!“ vzkřikne kdosi. „A to se

podíváme!“ odporují dva nejlepší černíčtí střelci Matejsek, bývalý hajný a Jan Pavlát, náruživý pytlák, a zahájili ihned palbu na vozy. Rány jejich byly jisté a působily mezi Prusy zmatek. Ti odhodlali se sice k odporu, ale když rány z pušek začaly padat i z jiných stran a na kopcích nad Krčínem objevovaly se nové ozbrojené houfy, přicházející z okolních vesnic, přesekali Prusové postraňky, vyskočili na koně a ujížděli z Krčína. Lid vrhl se na vozy a chtěl se dělit o jejich náklad. Ale krčínský starosta Vojmar zabránil tomu nerozváznému jednání a dobře, že tak učinil. Za chvíli na zpěněném koni přihnal se do Krčína pruský důstojník a za tu rebelii hrozil Krčínu těžkými pokutami. Starosta však se bránil a tak nakonec spokojil se důstojník tím, že vozy byly mu vydány. Snad zástupy lidu, které nahrnuly se zatím do Krčína, nutily Prušáky k opatrnosti.

I Vobomík byl prý tenkrát v Krčíně, ale já ho tenkrát ještě neznal.

Krátce po této události přišla s večerem do Černčic z V. Jese nice „depeše“, žádající rychlé pomoci proti Prušákům, kteří ji ze sousední Čes. Skalice nemálo sužovali. A tak s východem slunce stáli jsme tři Černčičáci na kopečku „U sv. Františka“ mezi ostatními vzbouřenci. Tam uviděl jsem poprvé našeho „generála“, jak se Voborníkovi počínalo tenkrát říkat. Přišel pružným krokem a přehlížel zástupy. Byl bos a v občanském obleku. Jen puška visela mu na rameni a u boku houpala se mu poddůstojnická šavlíčka. Oči jeho prozrazovaly radost nad množstvím obránců. Počítalo se nás 4000. Celé dopoledne čekali jsme nepříteli, ale nedočkali se ho. Ba ani vyslané hlídky nikde na něj nepadly. Zato k polednímu došla zpráva, že Prušáci jsou v Nov. Městě. Pustili jsme se tedy v šestistupech proti nepříteli. Šlo se pěkně; trubači troubili, tamboři bubnovali, sluníčko svítlo na cestu. Ale já měl hlavu plnou starostí, jak jenom se tou motykou, kterou jsem opět táhl na rameni, ubráním Prušákům. Kdybych měl tak pušku, to bych ...! Dočkal jsem se jí záhy.

Když došli jsme na Popluží, došlo mezi strážemi ku krátké přestřelce. Jádro nepříteli však nečekalo a dalo se z Města na pochod k Dobrušce. Když došli jsme do Města, přišel rozkaz: „Řádně se každý ozbrojit!“ Na zámku bylo skladiště zbraní; urazili jsme kladku, vzali si pušky i šavle a řádnou zásobu munice a pospíchali dále za ustupujícím nepřitelem.

Náhle postavil se nám do cesty kámen úrazu. Byla to „pálenka“. Při pohledu na ni mnohemu rázem vyschlo v krku

a počala ho trápit žízeň. Ze sklepa vyvalen byl sud „samožitné“ a jaký div, že mnohý z obránců vlasti dále se nedostal.

Od chvíle, kdy pověsil jsem si pušku na rameno, byl jsem spokojen a šťasten. Čekal jsem jen netrpělivě na okamžik, až budu moci si z ní střelit, a v duchu obával jsem se, přijde-li.

Přišel s večerem. Bylo to u Křovic, kde dostihli jsme nepříteli a dali se s ním do boje. Byla však už tma a tak většina z nás střílela nevědouc kam. Já jsem však toho nedbal a střílel tak opravdově, že jsem zapomněl na celé okolí. Náhle slyším výkřik. Ohlédnou se a vidím, kterak Holeček z Bohuslavic, jemuž jsem bojoval po boku, drží se za hlavu. V domnění, že je raněn, přiskočil jsem k němu. Byl však zdrav, ale pruská koule provrtala mu klobouk těsně nad hlavou.

Poznal jsem, že býti vojákem není tak snadné, jak jsem si v duchu maloval. Proto sebral jsem své kamarády Štěpána, Rydlu, Ježka a Macka a upalovali jsme přes Halín k Černčicům plni obavy, není-li nám Prušák v patách. Když došli jsme k Vršovce, rudá záře zaplavila náhle krajinu. „Dobruška hoří!“, vykřikl Macek. Hořelo však pouze v Křovicích Šenkýřovo stavení, které vítězící Prušáci zapálili, aby posvětili si v nastalé tmě. Šenkýře pak s jinými křovickými občany zajali jako rukojmí a odvezli do Pruska.

Tehdy Voborník vystoupil posledně jako generál. Měl sice hlavu plnou smělých plánů: chtěl totiž Prušákům oplatit jejich návštěvy válečnou výpravou za hranice, verboval už k tomu i potřebné vojsko, ale všechny úmysly jeho byly rázem zmařeny.

Pruský generální štáb se rozhodl, že stůj co stůj musí učiniti konec Voborníkovi řádění, o němž denně dostával zprávy. Voborník totiž stále přepadával pruské hlídky i spížní oddíly, rušil dopravu válečného proviantu, odstřelili Prušáka, kde se jen dalo. Proto vyslán byl oddíl pruských husarů, aby ho zajali, vypsána odměna 5000 zl. tomu, kdo zmocní se Voborníka ať živého - ať mrtvého a vyhlášeno, že obec, v jejímž katastru Voborník Prusy přepadne, zaplatí 5000 zl. výpalného a vůdčí osobnosti z obce té vzaty budou do zajetí.

Tím svázány byly Voborníkovi ruce. Věděl, uškodí-li někde Prusům, Prušáci budou se mstít nevinným. Toho nechtěl. Rozhodl se proto, že zanechá boje. Rozpustil své čtyry a odešel do Lhoty, kde v míru a pokoji chtěl dočkat se konce války. Ostatně i vrozená opatrnost mu velela, aby se skryl, neboť na jeho hlavu vypsán obnos 5000 zl, snadno mohl někoho zlákat k tomu, aby za ten mrzký žold vydal Voborníka Prusům.

I mezi apoštoly byl zrádce!

Nebyla to Voborníkova vina, že ještě jednou a dosti záhy byl nucen zvednouti pušku proti Prušákům.

Oddíl pruských husarů, jimž někdo pověděl o úkrytu Voborníkově, obklíčil za večera stavení, v němž byl „generál“ skryt a husaři byli jisti, že mají ho už ve své moci. Zklamali se však šeredně. Voborník uviděl je dříve, nežli se nadáli, popadl pušku a dal se s nimi v nerovný boj na život a na smrt. Ze svého úkrytu sestřelil jich několik, a když touto jeho smělostí vojáci krajně podrážděni zaútočili na stavení, jako zázrakem vysmekl se z nastrožené kličky a pádil do Josefova. Tam nabízel své služby velitelu pevnosti. Ale tento důstojník, jenž celou válku přečkal hezky „za větrem“, nechtěl nikterak rozumět smělým návrhům Voborníkovým, ba radil mu, ať si s Prušáky nehraje, válčení že vůbec nerozumí. Voborník zklamán odešel z Josefova a do ukončení války skrýval se u své sestry ve dvorci Vranově.

Dlouho potom nebylo o tlupách prušáckých ničeho slyšeti, až tu k večeru dne 1. srpna 1866 rozezvučí se zvon na naší věži

Náchod. Vojenský hrbitůvek z r. 1866.
(Foto F. Dvořáček, členn K. F. A. v Náchodě).

na poplach a vesnici letí zpráva: „Prušáci, od Nahořan táhnou Prušáci!“

Kde kdo chápe se zbraní, jež má po ruce. Kosy, cepy, podávky, pušky v jednom chumáči ženou se na Hrad- čana. Tam na příkré stráni nad Metují zaujímáme výhodné postavení a odhadujeme sílu nepřítele, jenž jako dlouhý, tmavý had zvolna postupoval lukami.

„Zpívají“, prohodil náhle kdosi. Skutečně přes údolí Metujské zalétaly k našemu sluchu chvílemi úryvky jakési písně, přerývané údery zvonu.

„Uvidíme, bude-li jim do zpěvu, až je odtud poženeme“, kasá se jiný.

„Ale je jich, jen se podívejte, to je řada! Bude s nimi řádná práce.“

„A teď zmlkli! Snad nás uviděli!“

Skutečně, zpěv v dáli přestal, zástup však mlčky šinul se kupředu.

Při pohledu na něj mnohý z obránců Černčic úžeji k sobě přitiskl zbraň, v mnohé hrudi srdce strachem prudčeji zatlouklo, ba mnohý už vyhlížel, kudy nejsnáze vezme do zaječích, až bude zle. Málo jen bylo těch, kteří opravdově byli odhodláni ze všech svých sil zameziti Prušákům vstup do vesnice.

Náhle však naši obránci udiveně pohlédli na sebe. Co to? Jakási známá melodie zavádila jim o sluch. Kdosi vyprskl smíchem a hned nato ozve se čísi rozzlobený hlas: „Kdo si to udělal z nás blázna? To přece nejsou Prušáci! Honzo, hoď tu kosu do žita a pojď domů!“ Několik mužů odchází, většina však nevěří a vyčkávají. „Maria, ó Matičko, oroduj za nás“ - ukončuje blížící se zástup píseň a na chvíli se odmlčuje.

„Ztraťme se odtud, ať nás nevidí“, rozkazuje vůdce obránců a dává se na ústup ke vsi ...

Poutníci ze Žernova za zpěvu blížili se ke vsi. Bylo jim divné, jakým že prepodivným vyzváněním je v Černčicích vítáme. Nepátrali však po příčině toho a ubírali se dále k Opočnu na porcinkuli.

Spěchali, neboť soumrak pomalu se snášel nad krajinou a od nás do Opočna dobré půldruhé hodiny.

Ze vzpomínek Ant. Nováka.

AKTUALITA - PŘEHRADA ROZKOŠ NA MINIMÁLNÍM STAVU VODY

Použity fotografie neznámého fotografa, které kolují po internetu.
Opravdu pěkně vyfoceno. Děkuji.

VTIPY NA ZÁVĚR

„Pepičku, skloňuj slovo houska.“ „Kdo, co? - Houska.“ „S kým, s čím? - Se sýrem.“ Ke komu, čemu? - Mně.“

Děda slaví diamantovou svatbu a navrhne své babce: „Víš co, uděláme to jako za mlada. Dáme si rande u kříže za dědinou. Strýc čeká večer u kříže, čeká hodinu, dvě a pak se rozzuřený vrátí domů: „Proč jsi nepřišla?!“ oboří se na svou manželku. „Nemohla jsem, naši mne nechtěli pustit!“

Telefonický rozhovor mezi Moskvou a Washingtonem. Dotaz z Washingtonu: „Za jak dlouho si u vás průměrný dělník vydělá na automobil?“ Odpověď: „A vy zase mlátíte černochoy.“

Hodina dějepisu: „Co se stalo 7. 4. 1348?“ „Byla založena Univerzita Karlova.“ „A co se stalo v roce 1357?“ „Slavili deváté výročí založení!“

Dva právníci šli na večeři. Poručili si každý kávu a vytáhli sendviče. Přiběhla servírka a povídá: „Pánové, tady nesmíte konzumovat vlastní potraviny!“ Oba právníci se na sebe jen podívali, pokrčili rameny a vyměnili si sendviče.

Lord volá z práce domů a zvedne to jeho sluha. „Nazdar Jeane, jak se vede mojí manželce?“ „Vše je v pořádku, sire. Je v ložnici se svým milencem jako obvykle.“ „Cože? S milencem? Jeane, chceš si rychle vydělat 100.000 liber?“ „Samozřejmě, pane. Co mám udělat?“ „Vem pušku a okamžitě je oba zastřel!“

„Hned, pane. Moment.“ Lord slyší kroky, vrzání schodů a pak se z dálky ozvou dva výstřely. Za chvíli se Jean vrátí, zvedne sluchátko a říká:

„Tak, už je to hotovo. Co mám udělat s těly?“ „Ale, hoď je na zahradě do bazénu.“ „Ale pane?! My nemáme žádný bazén!“

„Moment! Je to číslo 555 674?“

ŽERTOVNÉ OBRÁZKY

Zpracoval: ing. Jindřich Buchal, ČSA 821, Nové Město nad Metují, 54901.
www.novomestskykuryr.info.
Zveřejněno v „Novoměstském kurýru“ vždy poslední den v příslušném měsíci.
Není určeno pro tisk. © PC Print.

Běstviný - výpadovka přes les Halín k rybníku Halín ale také do Pulic. - Bohužel asfalt končí na kraji lesa Foto J.B.

Osamocená usedlost pod strání - i s malebným rybníčkem za humny. Foto: J.B.